

De kristnes stilling i nutidens sosiale kamp

Taler

Kristen Skjeseth

1 Da jeg for 9 år siden holdt foredrag om «kirken og arbeiderne», mente jeg det gikk an å si noenlunde bestemt hvordan de kristne skulle forholde seg i den sosiale strid.

5 På den ene side hadde vi dengang en konservativ politikk, som ville bevare mest mulig uforandret en samfunnsordning som ikke engang var et forsøk på å virkeliggjøre Guds rikes ideal. Enkelte ganske sterke liberale strømninger innenfor den samfunnsbevarende politikk hadde heller ikke den vilje til reformasjon på hode og lemmer som syntes nødvendig. Om denne liberale
10 politikk hadde fått sitt igjennom, ville forandringen i samfunnsforholdene neppe blitt større enn den reformasjon av kirken som middelalderens kanselier fikk i stand.

På den annen side hadde vi dengang for 9 år siden en forholdsvis fredelig
15 sosialistisk bevegelse, som ville bygge samfunnet om etter rettferdighetens prinsipper.

Heller ikke dengang sa jeg at en kristen måtte være sosialist, fordi jeg visste at kristendommen står over tidsbestemte politiske bevegelser. Men jeg mente det
20 ville være naturlig for kristne som følte avstanden mellom kristendommen og de herskende samfunnsforhold med kapitalens herredømme over mennesker, å slutte seg til den sosialistiske bevegelse og gjennomsyre den med kristendommens edle ånd. Jeg mener ennå at det var riktig dengang, og at det er en ulykke at de kristne ikke i tide tok opp det gode i sosialismen.

25

Nu er situasjonen blitt meget mer innviklet, jeg er blitt 9 år eldre, og det faller meg ikke lenger så lett å si hvordan et menneske alltid skal handle.

Ethvert menneske kommer vel til å gjennomleve mange etiske konflikter, da en

ikke vet hva en skal gjøre, om en vil handle kristelig. Man prøver å følge samvittigheten, men når resultatet av handlingen innfinder seg, spør den samme samvittighet om man kanskje allikevel ikke handlet riktig, hvis den da ikke rett og slett anklager.

35

Jeg spurte engang en meget livsklok mann hva man skulle gjøre i et enkelt tilfelle, hvor der var valg mellom to handlemåter. Hans svar var meget betegnende: «Jeg vet ikke lenger hva som er rett.» I ungdommens dager ville han ha sagt bestemt, hvordan det skulle handles. Med årene hadde det mangslungne liv gjort ham usikker. Jeg tror han er så luthersk at han mener vi ikke kommer gjennom mange situasjoner uten å synde. Hva vi enn gjør, blir det synd.

40

Når vi ikke alltid i det private, personlige liv kan si bestemt, hvordan vi skal handle, er det klart at det blir ganske umulig å si kategorisk til de kristne hvordan de skal stille seg i nutidens sosiale krise. Den konservative politikk er ikke synderlig forandret. Noen mener at den i krigsårene er blitt ennu mer kapitalvennlig, og samfunnsfientlig. Meget av det vi har opplevet, vidner om at denne mening delvis er riktig, selv om de liberale reformvennlige strømninger er blitt noe sterkere. Forandringen i den sosialistiske bevegelse er mer iøyenfallende. Den revolusjonære retning har både m.h.t. mål og midler fjernet seg like langt fra kristendommen som den mest konservative politikk.

50

Hvilken stilling skal så de kristne innta i nutidens sosiale krise, hvor den konservative ånd og den revolusjonære vilje tørner sammen til kamp på liv og død?

55

Når jeg har påtatt meg å tale om dette emne, er det ikke fordi jeg mener å kunne an vise hver enkelt den rette plass, men jeg ønsket selv å tenke emnet igjennom. Det blir ikke noen agitatorisk tale, men nærmest en kritisk undersøkelse av de forskjellige standpunkter vi kan velge mellom.

60

Vi må først orientere oss i kristendommen og se om den overhodet har noe bud til oss om menneskenes samliv i samfunnet og om samfunnets ordning.

65

Naturligvis har de rett som mener og sier at Jesus aldri har fremsagt noe klart utformet politisk samfunnsprogram, og at Guds rike aldri blir å finne igjen i et enkelt politisk system. Det er også naturlig at mange kristne i så urolige og onde

70 tider hengir seg til en inderlighets og hinsidighets kristendom. Også på årets stiftsmøter er det av enkelte talere sagt meget sterkt, at de kristne ikke skal blande seg opp i denne verdens ting. Kristendommen er vårt skjulte liv med Gud i Kristus, her på jord kun en liten svak begynnelse. Derfor skal de kristnes tanker alltid være rettet mot målet i det forjettede land.

75

Slik tale har stor makt over mange kristne. Men den som sier at kristendommen ikke har noe med jorden og samfunnet å gjøre, har neppe lest evangeliet rett. Så lenge vi lever i denne verden, kan vi ikke unngå samliv med mennesker, derav følger at vi må tenke og handle politisk og sosialt. Vi må velge en sosial
80 tenkemåte, og den kristne må ønske at denne tenkemåte, dette handlesett er i harmoni med kristendommen.

Det handlesett som i en så innviklet situasjon synes å anbefale seg for den kristne, er det dobbelte, å gjøre hver mann rett og skjell og ikke å sette seg opp
85 mot dem som er ond mot en. Dette ord: «Sett eder ikke opp imot den som er ond mot eder», ble som man vet nøkkelen til kristendommen for Tolstoj. Det ligger nær å nevne ham, tross alle hans feiltagelser og overdrivelser. For ham var kristendommen alvor, han forsto at den hadde noe med jordlivet å gjøre, og han levet under forhold som ligner nutiden, selv om krisen nu er mer akutt og
90 samtidig mer omfattende. Han levet i et samfunn hvor en despotisk tsars håndlangere gjorde utallige voldshandlinger, og hvor en nihilistisk bevegelse også ville gjennomføre sitt med vold. Den kristne sto maktesløs og måtte naturlig velge den passive rolle: «ikke å gjøre urett og ikke gjøre motstand mot urett.» En sådan passiv rolle vil nu falle naturlig for mange kristne, som føler at
95 kristendommen ikke er ett med den konservative politikk og like lite ett med den revolusjonære sosialisme.

Men det er noe å bemerke ved denne passivitet. Hos Tolstoj selv var den forenet med en utfordrende, samvittighetsvekkende litterær aktivitet, så utfordrende at
100 det er uforståelig at han fikk leve i fred. Han underminerte det bestående samfunn i Kristi navn, og hans aktivisme var derfor meget farligere for samfunnet enn nihilistenes og de revolusjonæres voldshandlinger.

En helt passiv rolle uten tilsvarende aktivitet vil derimot bli en støtte for
105 konservatismen, også for de kristelige fordømmelige tilstander i samfunnet. Vi tar et nærliggende eksempel. Den fromme, tause passivitet overfor kapprustningen, den «kristelige» lydighet overfor verneplikten har en vesentlig

del av skylden for krigens utbrudd.

110

Men ellers vil den fromme passivitet lett bringe den kristne til å skikke seg like med verden. Se på dyrtiden! Hvor er den kristne forretningsmann som ikke har tatt så stor avanse som mulig? Hvor er den kristne gårdbruker som ikke har gjort maksimalpris til minimalpris, uten å undersøke om det for hans vedkommende
115 var nødvendig, uten å tenke på den nød som dyrtiden har skapt i mange hjem?

Dette sier jeg ikke for å dømme den enkelte, som ikke dømmes av loven. Jeg tilhører selv en stand som ikke vil bruke nutidens metoder for å oppnå bedre kår. Det vil ikke falle prestene inn å streike eller true med streik for å oppnå
120 lønnsforbedringer. Men vi er hjerteglade, fordi vi nyter godt av de lønnsforbedringer som andre etater driver gjennom med makt. Leveomkostningene er blitt så enorme, at alle som har familie å forsørge, tvinges til å skikke seg like med verden eller til å ta imot fruktene som verden oppnår ved sine virkekraftige metoder, om de ikke skal lide nød.

125

Men de kristnes passivitet er atter blitt en støtte for verdensånden, i dette tilfelle for Mammondyrkelsen og resultatet er den onde dyrtid. -

De kristnes passivitet dømmes av sine frukter. Men det er heller ikke noe forsvar
130 å finne for den i Jesu egen livsholdning. Avslutningen på hans livsverk er langfredagens passivitet da han selv handlet efter ordet: «Sett eder ikke opp imot dem som er ond mot eder.» Dersom vi isolerer den stille uke med dens via dolorosa til Golgatas kors, synes den fromme passivitet, som vel å merke ikke skikker seg like med verden, å være den kristne fullkommenhet. Men Jesu
135 passivitet begynte først i den stille uke. Ellers var hans liv fra dåpsdagen hos Johannes en eneste sammenhengende aktivitet.

Jesu aktivitet ytrer seg på to måter: En gjerningenes aktivitet, maktfullt uttrykt i det enkle ord: «Han gikk omkring og gjorde vel,» og en ordets aktivitet, som
140 vesentlig besto i forargende opposisjon mot den tids konservatisme. Det var ikke hans velgjører-aktivitet, men hans opposisjons-aktivitet som gjorde lidelsen uunngåelig.

Blant anklagene mot ham er også denne: «Han oppvigler folket». Han er blitt
145 oppfattet som en som bryter med det bestående, det som jødernes fremtid og samfunn var bygget på! Moseloven og de gamle vedtekter. Derimot blir det

unevnt som vel har forarget mest i hans taler: Hans anklage mot fariseerne for hjerteløshet og pengekjærhet, hans hensynsløse utfordring av rettstanken.

150

Om vi overser denne side av Jesu aktivitet, begår vi en historisk feil, selv om vi heller dveler ved hans aktivitet som velgjører. Beretningen om hans velgjøreraktivitet er evangeliet også for oss - og det maner alltid til efterfølgelse.

155 Vi er ikke i tvil om at til sann kristendom hører medfølelse med alle som har det ondt og kjærlighet virksom i gjerning. Et umåtelig virkefelt ligger her åpent for de kristne. Det ligger nær å praktisere velgjørenheten tilfeldig, når leilighet gives, når nøden kaller på barmhjertigheten. Våre forsømmelser her blir vel dømt likesom prestens og levittens, der gikk forbi nesten i nød uten å yde hjelp. Men
160 den tilfeldige, leilighetsvise barmhjertighet er ikke tilstrekkelig. Alt som skal få makt, må organiseres planmessig og samfunnsmessig. Medfølelsen med dem som har det ondt, må naturnødvendig lede til hunger og tørst etter rettferdighet og dermed til arbeide for et samfunn hvor alle får leilighet til å leve en menneskeverdig tilværelse, hvor alle får sin brorpart av livets goder.

165

En orientering i evangeliet viser at den fromme passivitet kun er utveien, når der ikke er mer å gjøre. Men ellers skal den kristnes liv være aktivitet, den som består i å gjøre vel og den som består i opposisjon mot uretten, om det er gammel, lovfestet hevdvunden urett, eller ny moderne, ulovlig urett.

170

Dette ser selvfølgelig og liketil ut. Det kunne synes lett for den kristne å velge sin stilling i nutidens sosiale krise etter å ha orientert seg i evangeliet og i Jesu eget forbilde. Det som jeg for korthets skyld vil kalle velgjøreraktiviteten, hvortil jeg også regner det planmessige politiske arbeidet for å skape et nytt samfunn med
175 lykkeligere kår for de mange som nu lider under de urettferdige samfunnsforhold, er ikke så vanskelig. Den største vanskelighet her er av sosialøkonomisk art.

180

Men like nødvendig er opposisjonsaktiviteten, og den medfører store vanskeligheter, også av etisk art. Vi kan tenke på hvordan det gikk med Luther i bondeopprørets dag. Det må være meg tillatt å nevne noen detaljer fra denne ulykkelige tid i Luthers liv.

185

Da bondeopprøret brøt ut i 1524 kjente Luther evangeliets krav å stå på de lidendes og undertryktes side. I et skrift går han uten skånsel frem mot herrene:

«I må bli anderledes og bøye eder for Guds ord.» Bøndene kaller han «kjære venner,» men foreholder dem også at den som griper til sverd skal omkomme ved sverd, og at religionen er et forhold mellom mennesker og Gud som ikke må tas til vedtekt for politisk maktkamp og myrderi. -

Men gjæringen var for sterk. Opprøret kunne ikke avverges. Da Luther under opprøret ser, hvordan villdyrnaturen griper massene, endrer han sin stilling til bøndenes sak. Han står fremdeles på de undertryktes side, men nu er de undertrykte blitt herrene og de mange som mot sin vilje blir tvunget til å slutte seg til opprørerne for å redde livet, bøndene var nu undertrykkerne.

Luther skriver da med lidenskapelig voldsomhet en bok mot bøndenes mordere og røvere, hvor han oppfordrer fyrstene til å slå ned opprørsmakerne: «Gode herrer, redd her, hjelp her, forbarm eder over de arme som er blitt tvunget med, stikk, hugg, drep alle som kan!»

Fyrstene følger med glede oppfordringen. Luthers skrift ble oppfattet som et ubarmhjertig bifall til de grusomme pinsler som massen av bøndene fikk gjennomgå. Forgjeves grep Luther atter inn, tro mot sitt prinsipp om å forsvare de undertrykte og forkynte i nye skrifter Guds dom over fyrstene, de herjende, rasende, vanvittige tyranner.

Luther ble anfalt av svære selvbekreftelser: «Jeg, Martin Luther, har slått ned alle bønder, for jeg har oppfordret til å slå dem ihjel. Alt deres blod kommer over mitt hode.»

Dette eksempel fra historien viser hvor vanskelig de kristnes stilling blir i opprørstider. De svake, passive naturer tvinges med av dem som i øyeblikket har makten. De sterke aktive som vil handle efter det evangeliske prinsipp, kommer snart i den ene og snart i den andre leir, eftersom våpenlykken veksler, fordi de skal alltid være i opposisjon mot den som gjør urett og øver vold. -

Men vi spør videre: «Hvor er grensen for den kristelige aktivitet som drives av hunger og tørst efter rettferdighet som består i opposisjon mot urett?»

Også dette spørsmål vil vi belyse med et eksempel fra historien, men her fra de siste tider. Jeg vet ikke om mannen jeg vil nevne, ville være en kristen. Jeg vet heller ikke hvilke motiver som drev ham. Jeg vet kun at han engang har handlet

som vi synes en kristen mann burde handle, og at han med rette er blitt sammenlignet med Luther i Worms. Det er Carl Liebknecht. Da han sto i Riksdagen og stemte mot krigsbevilgningen, syntes han å være den eneste, som hadde kraft og mot til å stå mot krigsgalskapen. Sjelden er noen mann vandret i fengsel fulgt av så mange varme sympatier. Og da han etter revolusjonen kom ut av fengselet, ble han mottatt med begeistring.

Men han var fremdeles i opposisjon, utilfreds med revolusjonens resultater, nu fører for spartacistene. - Vi kjenner ikke hans motiver. Vi ser at i Spartacus-oppropet anerkjennes vold og makt, om det er nødvendig. Den kristelige grense er der overskredet. Men vi må også innrømme at det som revolusjonen har skapt i Tyskland, ikke er noe fullkomment samfunn, ikke er Guds rike på jorden, også bortsett fra all elendighet som er krigens følger. Det er rom for en «kristelig» utilfredshet med de nye forhold. Hvor er da grensen for utilfredsheten for opposisjonen, når kan man med god samvittighet slå seg til ro? Skal man slå seg til ro med de tilstander, som en Scheidemann, en Kerenski har skapt? Eller skal man alltid hige videre mot det som er ennå bedre? -

Ennu et spørsmål må vi berøre. Hvordan er det med de voldsomme omveltninger og Guds vilje? Hvordan er det med revolusjonen og Guds vilje? Hvordan er det med de midler som vanlig anvendes under revolusjonen og Guds vilje? Dersom Gud vil forvandlingen, må han ikke da også ville midlene?

17. mai i år tvang teksten oss til å overveie disse spørsmål og til å tenke litt mer revolusjonært enn vanlig. Teksten var Marias lovsang. Luk. 1.50-53.

Det var umulig å la være å tenke på krigens resultat, og å føle resultatet som en oppfyllelse av disse ord: «Han gjorde veldig verk med sin arm, han adspredte dem som var overmodige i sitt hjertes tanker, han støtte stormenn fra deres høyseter og opphøyet de små.» Vi kan synes fredsvilkårene er for hårde, vi kan lide med de overvundne, men tross dette føles utfallet som en bekreftelse av vår tro på en høyere guddommelig rettferdighet.

De siste ord i teksten: «hungrige mettet han med gode gaver og rikmenn lot han gå bort med tomme hender,» tvang oss til å tenke på revolusjonen. Slik går det jo nettopp for seg i revolusjonen, inntil alle står med tomme hender og sulter. -Vi ser kun menneskelige redskaper under revolusjonen, denne gang Lenin og Trotskij, Bela Kun og Liebknecht. Vi regner dem nødig for Guds redskaper.

265 Med unntagelse av Liebknecht er de oss usympatiske. Men vi kan ikke tenke religiøst uten å tro at han som prises i Marias revolusjonssang, også har sin vilje med nutidens omveltninger. -

Selv kalte jeg revolusjonen for «Guds knytteneve mot urettferdigheten».
270 Knyttneven er på enkelte steder falt, og dens slag knuser og skaper kaos. På andre steder er den løftet til slag, og alle som elsker det rolige og stille liv i Gudfryktighet og ærbarhet, gruer for det som skal komme.

Men at forvandlingen er nødvendig anerkjennes også av kristne statsmenn. Vi
275 har nettopp lest Lloyd Georges budskap til det engelske folk: «Dersom vi tillater at den gamle verden vedvarer, den gamle verden som er skjendet ved usle boliger og vanæret ved undertrykkelse og utbytning, og hvor der side om side med den store nød finnes uhyre, uuttømmelige rikdommer, da vil vi forråde de heltmodige døde og gjøre oss skyld i den uslete troløshet som noensinne har
280 vanæret verden. Den gamle verden må og skal det være forbi med.»

Er ikke dette ord som utløser følelsen i de fleste kristne hjerter: «Den gamle verden må og skal det være forbi med.» - Men ingen gjør noe alvorlig for forvandlingen uten de revolusjonære. De andre syr noen nye lapper på det
285 gamle kledebon. Og de går efter skriftens ord; det gamle kledebon går enda mer istykker. Og så bruker Gud de revolusjonære for å få forvandlingen frem. Han må la knyttneven falle og skaper kaos. Jeg så nylig dette uttrykk: Gud, hvis maske er skjebnen. Vi kan også si: Gud, hvis maske er historien, og denne Gud hvis maske er historien, handler ikke alltid så kristelig som vi synes om.

290 Om nu revolusjonen kommer, hva skal vi så gjøre? I det brevet jeg fikk fra formannen, skriver han: «Jeg har tenkt meg at De kanskje kunne røre ved spørsmålet om de kristne studenters holdning under en mulig revolusjonær bevegelse, noe som vel kan tenkes å bli aktuelt.» Om dette vil jeg kun si: Jeg har
295 ikke opplevet revolusjon på nært hold, men efter alt jeg har lest om revolusjon i gammel og ny tid er jeg tilbøyelig til å mene: Det er like unyttig å oppstille kristelige leveregler for revolusjonstider, som det er å gi kristelige leveregler for pasientene på et sinnssykehus. Revolusjon medfører både kristendommens og fornuftens moratorium, revolusjon er og blir galskap. Samfunnets hjerne,
300 regjering og øvrighet er satt ut av funksjon, de enkelte individers handlinger blir ufornuftige og meningsløse som handlinger og bevegelser hos et menneske med forstyrret hjerne. Den enkelte får ikke handle fritt efter fornuft og samvittighet.

305 Enhver føres dit han ikke vil. Når revolusjonens ulykke er der, er det for sent å spørre om kristendom. Hva enten man slutter seg til de revolusjonære eller kontra-revolusjonære, blir det rom for bønner: «Gud vær meg synde nådig!» Tiden for den kristelige passivitet med sjelekval og legemspinsel er kommet.

310 Dersom vi må tro at revolusjonen er uunngåelig også hos oss, blir svaret på det spørsmål som ligger i emnet, det trøstesløse: Nu er det for sent å gjøre noe. Likesom verdenskrigen var uunngåelig bl. a. og særlig fordi de kristne ikke hadde opponert mot kapprustninger og verneplikt, er revolusjonen kommet over det kristne Europa, direkte som en fortsettelse av verdenskrigen og indirekte av mange grunner, bl. a. fordi de kristne har vært politisk passive og
315 ikke gjort noe forsøk på å ordne samfunnsforholdene i evangelisk ånd.

Nu er imidlertid både geografiske og politiske forhold i vårt land slik at vi kan håpe at revolusjonens ulykke kan avverges hos oss. Den kan ikke avverges ved samling om det bestående samfunn, forsvaret og verget ved politi og militær.
320 Denne følelse: «Den gamle verden må og skal det være forbi med,» er så velbegrunnet og har en sådan makt over de store masser, at en samfunnets forvandling må skje. Og uroen i samfunnet er så sterk, at en krise må gjennomgåes.

325 Revolusjonen vil kunne avverges, om de som ikke vil revolusjon viser en ærlig vilje til reformasjon av samfunnet. Til en stillferdig revolusjon er der ikke tid, en reformasjon er nødvendig.

330 De kristne skulle gå foran både med velgjøreraktiviteten og opposisjonsaktiviteten.

Velgjøreraktiviteten må ta fatt på de oppgaver som krever en hurtig løsning. Jeg vil særlig nevne de to ting som generalsekretær Gierløff har gjort seg til talsmann for: Boligsaken og arbeidernes andel i utbyttet.

335 Enhver som har sin gang til de usle boliger og huler som tusener av familier må nøye seg med i byene, må forstå at her er det grobunn ikke bare for tuberkulose og andre sykdommer, men også for misnøye og misunnelse og den revolusjonære ånd.

340 Arbeidernes andel i utbyttet i de enkelte bedrifter, er etter min mening ikke

tilstrekkelig til å skape arbeidsro. Men blir den gjennomført i mange bedrifter, vil flertallet av arbeiderne få en riktigere vurdering av kapitalen, og av det
345 industrielle og økonomiske talent og geni, og de vil få den egoismens stimulans til større arbeidsydelse, som er nødvendig.

Videre vil jeg nevne: en familievennlig politikk hvor mødre og barn sikres en bekymringsløs tilværelse, og opposisjon mot det ukristelige familiefjendtlige
350 prinsipp: like lønn for like arbeide, som overfladisk ser så smukt og rettferdig ut. Men den sosiale fred kommer ikke ved løsningen av enkelte saker, som nu har fått alminnelig tilslutning. Det er nødvendig å ta de revolusjonæres program opp til samvittighetsfull overveielse og gjennomføre det som finnes å være godt. Jeg har ikke den sosialøkonomiske innsikt at jeg våger å uttale meg om de
355 enkelte poster. Men der skal ikke a priori gjøres motstand mot alt på de revolusjonæres program, selv om bolsjevismen synes å være ødeleggende.

Rent instinktmessig tar vi avstand fra proletariats diktatur istedenfor parlamentarisme og arbeiderråd istedenfor folkevalgte styrer. Men bedriftsråd,
360 hvor arbeiderne får en rettferdig representasjon, tør vise seg meget gagnlig. Europas største ulykke for øyeblikket er den uavlatelige streik og uro, og ulysten til energisk arbeide. Den er så farlig og skjebnesvanger at kloke statsmenn frykter for ruin og bankerott. -

365 Bedriftsrådene vil uten tvil kunne bringe en bedring. Jeg har sett hvordan ansvaret virker på urolige hoder, som velges inn i et bystyre. Med ansvaret kommer fornuften til dem selv og overføres til partifeller. Jeg har sett hvordan en truende krise i en by stilnet av etter valg av nye menn i et provianteringsråd.

370 Noe lignende vil kunne skje ved opprettelse av bedriftsråd og ved forøvrig å gi arbeiderne større innflytelse og større ansvar. De vil da lære å forstå hvor innviklet og fin en samfunnsorganisme er og at den ikke i et øyeblikk kan forvandles. Der kan bli tid til en samvittighetsfull overveielse av det spørsmål som det egentlig gjelder: om sosialisering av jord og produksjonsmidler, og
375 dersom det får flertallets tilslutning til en lempelig overgang uten å måtte passere kaos. -

Men der vil også bli plass for opposisjons-aktiviteten med front til to sider, overfor de konservative og de revolusjonære. Viljen til samfunnets reformasjon
380 vil støte på energisk motstand hos dem som av naturen er så konservative, at de

ikke vil og ikke kan tenke seg muligheten av en virkelig forvandling av samfunnet.

385 Men en sindig reformasjonsvilje vil også få Karlstadt og svermerånder å kjempe mot. Vi kan atter tenke på Liebknecht. Først er han som Luther i Worms, senere er han som Karlstadt i Wittenberg. Og i massene er der svermerånder nok.

390 Den store sosiale reformator må alltid være Luther, med hans vilje til å styrte om, til å si, la fare hen, la gå, det som er kristelig fordømmelig i samfunnet, men også med hans sindighet og kloke selvbeherskelse, og vilje til å bevare det som er godt, og hensynstagen til den menneskelige natur.

395 Om den store sosiale reformator ikke kommer, blir det de mange kristnes sak å drive samfunnets reformasjon igjennom, dersom Gud gir dem tid til det. -

Men den som mener å oppleve Guds rike på jorden, vil bli skuffet. For at ikke skuffelsen skal maktstjele oss og gjøre oss uvirksomme, må vi la håpet om det fullkomne bli stedfestet i det forjettede land, og la dette håp få næring og
400 levskraft i den åpenbaring av det fullkomne som vi har i Jesu liv og evangelium.

Kilde

Skrifter og taler i utvalg, 1970, Oslo : Dreyers forlag

URI

405 <https://www.virksommeord.no/tale/de-kristnes-stilling-i-nutidens-sosiale-kamp>

410

415